

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

3. Confirmatur eadem opinio negatiua auctoritate Theologorum, &
Iurisconsultorum, & ipsorum Hæreticorum. Ex part. 10. tractat. 4. resol.
etiam 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

terram ; plantans in ea Principes tanquam arbores pæelectas , & rigans illas gratia singulari , illud eis dedit incrementum miranda potentia , ut ipsius Ecclesie auctoritate suffulti , velut germen electum per ipsorum electionem , illum , qui frans Romani teneret Imperij , germinarent . Hic est illud luminare minus in firmamento militantis Ecclesie : per luminare maius Christi Vicarium illustratum . Hic est , qui materialem gladium ad ipsius nutum excutit , & conuertit ; vt eius præsidio Pastorum Pastor adiutus , oues sibi creditas spirituali gladio , protegendo communiat , temporalis refrænet , & corrigat , ad vindictam malefactorum , laudem verò credentium , & honorum . Ita ipsimet Electores , vt obseruat Nicolaus Serarius in clyxæ Societatis Iesu eruditissimus Auctor in Historia Moguntina , lib. 1 . cap. 26 . in quo latè firmat Potestatem Septem Electorum Germaniæ eligendi Imperatorem dimanasse ex auctoritate Summi Pontificis .

RESOL. III.

Confirmatur eadem opinio negativa auctoritate Theologorum , & Iurisconsultorum , & ipsorum Hæreticorum . Ex part. 10 . tract. 4 . Res. etiam 3 .

§. 1. Verùm quia , vt optimè obseruat idem Serarius , hæc difficultas pertinet ad quætionem facti , sed magis pendet è testium asseueratione , quàm è rationum , & argumentorum subtilitate , licet itaque pro nostra sententia quam plures adduxerim Auctores , hic tamen etiam alios addam à me diligentissimè conuictos ; & hi sunt Azorius tom. 2 . lib. 10 . c. 3 . 9 . 5 . Borellus de præstantia Regis Catholici , cap. 38 . num. 6 . & in addit. ad Speculum Principum , Rubr. 14 . 8 . Veniamus , ver. Archiepiscopus Moguntinus . Martha de Iurisd. par. 4 . cent. 2 . cap. 197 . num. 4 . Masquardus de Sufannis , tract. de Cælibat. Sacerdotum , p. 1 . cap. 2 . num. 20 . Franciscus Vargas in responsio ad Pium IV . Fundam. 10 . circa suam , Fuluius Pacianus , de probat. lib. 11 . cap. 1 . 5 . num. 39 . Gualdus , tract. de Imperatore , quasi 3 . num. 14 . cum seq. Ioannes Capistranus de Papa Auctoritate in p. 2 . 1 . par. 1 . principalis , num. 118 . Alphonsus Aluarrez in Tesoro Christiana Religionis , cap. 16 . num. 15 . & cap. 56 . num. 1 . Lancellotus in templo omnium Iudicium , lib. 1 . cap. 1 . quest. 2 . num. 9 . Tholosanus , de Republica , lib. 6 . cap. 13 . & 15 . Belcellus in Corollariis , post tract. de Donatione Constantini , Corollar. 6 . & 9 . Polydorus Virgilius lib. 4 . c. 7 . alias 10 . Volateranus in Anthropologia , lib. 12 . Alciatus in comment. leg. bona Ciuitas , ff. de verb. significat. Albertus Crantzius lib. 4 . Saxonica cap. 25 . & lib. 8 . num. 21 . Ferdinandus Waizeneggerus tract. de Iure Publico , dissert. de Imperatore , & Imperio , c. 4 . num. 21 . Bulengerus de Imperatore Romano , lib. 3 . Thuanus in princip. lib. 2 . Histor. Gail. lib. 1 . obseruat. c. 2 . n. 2 . Michaël Coccinus de translat. Imperij à Græcis ad Germanos Ioannes Balæus de Vitis , & Gestis Pontificum ; Michaël Schiferner in dissertat. de origine & potest. Electorum Thesi 4 . Bordonius in Sacro Tribunali , c. 5 . 9 . 8 . n. 34 . Et tandem omnia superius dicta late , & solide firmans tres non solum dignitate , sed etiam scientia , Eminentissimos Cardinales Iacobacius de Conciliis lib. 10 . art. 8 . n. 12 . Bellarminus de Translatione Imperij , lib. 3 . c. 3 . & 4 . & Baronius annal. tom. 10 . anno 996 . n. 41 . cum seqq. omninò videndi .

2. Sed quia contra nostram sententiam plures hæreticos supra adduximus , in eius fauorem etiam plures hereticos adducere non iniucundum existimaui , & hi sunt Ioannes Cation , lib. 3 . Chron. Ioan. Cuspinianus in Osborne III . Magdeburgicæ Centuriatores contra suum Concentratiorem Illyricum , Cent. 10 . c. 10 . Tom. I X .

quibus adde Sebast. Munsterum lib. 3 . Cosmographia , qui cum retulisset , quantas & quàm indignas à Romanis iniurias pertulisset ; è contrario autem quantam beneuolentiam , quamque præsens auxilium ab Othone Germano accepisset Pontifex , pergit in verba hæc : Porro Gregorius vt Cæsari , Germanique gratificaretur , & acerrimam de accepta à Romanis iniuria vindictam reciperet : nouam fecit vna cum Cæsare de eligendo à Germanis Proceribus Ræge sationem , formulamque , ac legem creandi Imperatoris , vt hæc electio perpetuò Germanis maneret ; & vt è suo corpore Cæsarem designarent . Quæ ad hoc vsque nostrum æuum permanet . Debet autem virtute electionis mox ab electione vocari Cæsar , & Rex Romanorum ; & accepta Corona à Romano Pontifice , tum habet titulum Imperatoris Augusti , Et priusquam hæc ordinatio publicaretur , Ordo , vocatis Principibus , & Proceribus Germanicæ nationis , indicauit illis , quanta confusione electus fuisset Orbis Monarcha , & quàm multi essent , qui conarentur propinquos suos ad summum illud promouere fastigium . Quæ res ad summum Christianæ Republicæ discrimen , posset aliquando fomentum ministrare . Et post nonnulla , refert idem Auctor ordinationem incidisse in annum humanæ Redemptionis 1001 . quæ Gallis plurimum displicuit , eamque graui animo pertulerunt . Verùm , quia Regium Stemma Caroli Magni defecerat in Ludouico Lotharij filio , regia dignitate in Hugonem Capetum translata , contendere cum Germanis operæ pretium non fuit . Hæc ille . Et tandem Petrus Bertius in Descriptione Germaniæ . Othonem , ait , vltimus , quum intelligeret Romanos Crescentio Consule rursum ad festare Imperij titulum ; coactò exercitu Romam capit , impetrauitque à Gregorio Pontifice , vt ius eligendi Romanum Imperium perpetuò apud Germanos permaneret . Impetrauit autem hæc lege , vt electus primum vocaretur Cæsar , & Rex Romanorum , postea verò accepta à Pontifice corona , haberet titulum Imperatoris Augusti . Electores constituti sunt Septem : è quibus Archiepiscopi Tres , quos Imperij Archicancellarios vocare placuit , Moguntinus Germaniæ : Colonienfis Italiæ : Treuirensis Galliæ : Quatuor Principes , quos vocant Sæculares Dux Saxonie , Ensisfer : Marchio Btandeburgensis Camerarius ; Comes Palatinus Rheni , Dapifer : Rex Bohemiæ , Pincerna : Ab his , post excessum Othonis , primus lectus est in Imperatorem Henricus cognomento Sanctus .

3. Itaque nostra sententia firmata remanet non solum auctoritate Historicorum , Theologorum , Canonistarum , & Iurisconsultorum , sed etiam ipsorum Hæreticorum , sed confirmatur validissima argumentatione , nam nisi ab vno , qui in omnes , & præ omnibus auctoritatem haberet , iuris hoc eligendi Imperatorem emanasset , ægrius ferrent alia Christianorum Nationes , se neque rogatis , neque volentibus , à paucis Germanorum Principibus eum eligi , qui eò ipso , Imperator est , & nominis ipsius Maiestate , & honoris excellentia primum semper locum teneat , siue per seipsum ille , siue per Legatos suos adsit : Regesque omnes vbique , antequamuis Christianissimos , & potentissimos , antecellat .

4. Concludendam est igitur , potestatem eligendi Imperatorem , Septem Germaniæ Electoribus à Summo Pontifice Gregorio V . largitam fuisse , Imperatore , Imperioque toto cupiente , approbante , & recipiente . Ex quo sequitur necessariò , numerum Electorum , nec minui , nec augeri posse , infæio , & inconsulto Summo Pontifice : nã vt optimè obseruat Cardinalis Baronius , ubi supra § . A quonã autem , & c .

Sup. hoc in fra in tr. 12. cx Res. vnic. §. Verum. vers. Quonam.

quius fuit de septem Electoribus legem contere, non alterius quam ipsius esse potest aliquo modo mutatio, vel moderatio. Ergo cum Summus Pontifex, vt probatum est, septem Electores instituit; ipso inscio, ab aliis nec minui nec augeri posse, dicendum erit.

RESOL. IV.

Respondetur ad argumenta, que pro affirmatiua sententia adduci possunt. Ex part. 10. tract. 4. Ref. etiam 4.

§. 1. **R**estat modò respondere ad aliqua argumenta, que in contrarium Aduersarij opponunt Et ad cap. *Venerabilem de Elect.* adductum contra nos à Boxdorffio, & aliis *vbi supra*, in quo habetur, Potestatem septem virorum eligendi Imperatorem, ortum habuisse à consuetudine: respondeo, & contra ipsos adduco ex eorum Castris, Commilitonem, nēpe Iustum Sinolt. in *Collegio publico de statu rei Romanæ, disp. 2. Thefi. 6. lit. B.* vbi asserit, Textum dicti cap. *Venerabilem*, non esse accipiendum de consuetudine legem antecedente; cum possit etiam de ea, quæ legem est subsequuta, eamque approbavit, intelligi: ea leg. 3. ff. de legibus. Quod aperte patet in dicto Textu: nam ibi Pontifex non dixit tantum de consuetudine; sed de iure, & consuetudine. Quod confirmatur ex Clementina, Romani Pontificis, Ergo &c.

2. Secundo obseruant aduersarij, olim fuisse Electores Imperij, Archiepiscopum Salburgensem, Ducem Austriæ, Ducem Bavarie, Ducem Saxonie, Ducem Brabantie, qui & Louanie: sed quid inde; deberent nāque probare hos fuisse mutatos ab aliis, quàm à Pontifice. Verùm nos fatemur supradictos fuisse olim Electores, sed postea autoritate Innocentij IV. vel Alexandri IV. fuisse mutatos; & eorum loco subrogatos Archiepiscopum Treuirensis, Comitem Palatinum Rheni, Marchionem Brandenburgensem, & Regem Bohemie; quæ omnia notat Baronius tom. 10. ann. 996.

3. Tertio, multa ex Historicis opponunt Aduersarij; & Primò Nauclerum vol. 1. *Generat. 35.* dicentem: Hoc in tempore Electores Imperij institui leguntur; de quo aliqui scribunt, quod Otho III. cum hæredes ex se descendentes non haberet, constituit ex concilio Principum Germanie, vt Imperatore mortuo, in oppido Francofort, perpetuò fieret electio, & Electores constituit septem. Secundo obijciunt xrantzium lib. 3. *metropolis, cap. 40.* vbi sic ait: Ita perijt sine prole Otho III. præualuitque electio; quam idem Imperator cum Gregorio V. propinquo suo fecit; quæque durat in hodiernum diem, vt non legitima successione queratur Imperator, quomodo à memoria Magni Caroli videbatur, sed electio septem primorum Principum assumatur. Tertio obijciunt scriptores alios Germanos, asserentes id esse factum ex communi omnium Germanorum Optimum consensu, & id tradit etiam Nicolaus Cusanus, lib. 3. *cap. 4. de concordantia Catholica*, vbi dicit, Electores constitutos esse communi consensu totius Imperij. Concurtebat inquit, ad hoc consensus ipsius Gregorij V. tanquam vnus Pontificis Romani, qui iuxta gradum suum in consentiendo, in communem Imperatorem interesse habet rectè, sicut in Concilijs vniuersalibus concurrat in primo gradu auctoritas ipsius per consensum cum aliis omnibus ipsum Concilium celebrantibus. Vigor nihilominus definitionis non ab ipso primo omnium Pontifice, sed ex communi omnium, & ipsius, & aliorum consensu dependet. Et infra: Ita quod puto in veritate, consensum Romani Pontificis à Principio interuenisse,

dam isti Electores constituerentur. Vnde ipsi communi fangentes legatione omnium, qui Imperio subsum, etiam totius Sacerdotij, & Romani Pontificis, eligunt.

4. Quarto, quia B. Antoninus, Martinus Polonus, Leopoldus bambergensis, de Constitutione Electorum loquuntur, sed eam Summo Pontifici non tribuunt, sed ad hæc omnia obiecta respondeo, ea nihil concludere, quia Authores nominati non negant factum esse decretum de Septem Electoribus Imperatoris autoritate Pontificia; sed significant, id Pontificem Romanum fecisse consensu Othonis III. atque aliorum Principum Germanorum; nam verisimile est, id petiisse Othonem III. Imperatorem, & Germanorum Primates, & sanctionem à Pontifice constitutam laudasse, & comprobasse; vt obseruat Seratius in *Historia Mogunina lib. 1. cap. 26* & alij.

5. Quintò, non obstat, quòd supradictis videantur aduersari monumenta Ecclesie Aquilegensis, in quibus memorie proditum scribitur, sanctionem de septem viris Electoribus ab Henrico II. Imperatore, & Siluestro II. Papa factam esse; quam traditionem sectantur Marsilius de Menandino; Paduan. de *Translat. Imper. cap. 11.* Nicolaus Cusanus lib. 3. *de concord. Cathol. cap. 3. & seq.* Mathæus Pulmarus in *Chron. anno 1004.* Donatus Bossius *Chronol. anno 1004.* nam contradictionem hanc Ecclesia Aquilegensis, Nauclerus in *Chronol. vol. 20. gener. 34.* in hunc modum conciliate soluitur: Quòd autem à quibusdam scribitur, sanctionem hanc institutam fuisse anno salutis nostræ millesimo, & secundo; hoc ita intelligendum puto, quòd eo anno virtute istius sanctionis, prima facta fuerit per Principes designatos electio in persona Henrici Bauri; tunc enim cæpta est moribus vntium approbati; & sic sub Siluestro II. qui successit Gregorio. Et hoc saluari potest, quòd ex monumentis Aquilegensis Ecclesie traditum inuenitur, sanctionem de Imperatore à Germanis deligendo, Siluestri temporibus factam fuisse. Vnde etiam Gregorius sanctionem instituit; ille tamen Silvester electionem primam iuxta sanctionem factam approbavit. Hactenus Nauclerus, eamque conciliationem probat Bellaminius, lib. 3. *de Translat. Imper. cap. 3.* & Geuoldus de *S. Imper. Septem vir. cap. 6. num. 75.*

6. Et tandem non obstat, quòd Collegij Electoralis institutionem Otho IV. Brunsvigio Imperatori adscribunt, Reinhardus Honig. in *politica part. 1. c. 30. n. 30.* & alij, ex decreto in Comitibus Francofordianis ea de re factò, apud Goldastum tom. 3. *constit. Imperial. anno 1209.* vel vt opinatur Christophorus Besol. in *disp. de Regia Successione dissert. 3. Thefi. 6. Carolo IV.* qui Besoldus ex Beuthero *Animad. Histor. c. 13.* docet, etiam ab eodem Carolo numerum Electorum auctum, & Regem Bohemie additum. Non inquam hæc obstant, quia cum hi Scriptores inter se discordent; non sunt attendendi; & illos refellunt Crapzouius in *leg. Regiam Germanorum c. 10. sect. 5. n. 17.* & alij. Adde, etiam si demus aliquos dissentire à nostra sententia, quid ad rem; negari non potest nostram sententiam esse communem vt post hæc scripta visus latè probat Bzouius de *Romano Pontifice c. 48.* Nec vnquã sæculum aliquod ita sterile fuit, quòd homines dissentienti studio flagrantibus non protulerit, nec in vnaquaque re credenda omnium consensum requirimus; nec propterea is mentitur, qui mel dulce esse dicit, licet a grotis aliter videatur. Manet igitur firma nostra conclusio, Electores, tempore Othonis III. anno 996. fuisse à Greg. V. constitutos, ipso Othone, vt sæpius diximus, cupiente, approbante, & recipiente.

TRACTATUS